

Til
Barne- og familiedepartementet
v/ Forbruker-, tros- og livssynsavdelingen

Deres ref.: 20/2068

Oslo, 10. september 2020

Høringssvar om forskrifter til tros- og livssynsloven

Innledning

Human-Etisk Forbund takker for anledningen til å kommentere forslaget til forskrifter knyttet til den nye loven om registrering av og tilskudd til tros- og livssynssamfunn, inkludert forslag til forskrift om vigselfrett for tros- og livssynssamfunn.

Human-Etisk Forbund er et humanistisk livssynssamfunn med mer enn 99.000 medlemmer. Vi arbeider for å videreutvikle humanismen og bidrar til at mennesker kan praktisere sitt humanistiske livssyn innenfor rammene av en sekulær stat og et livssynsåpent samfunn.

I det store og hele ser vi de foreslåtte forskriftene som en rimelig oppfølging av de lovvedtak som er fattet. I det følgende vil vi derfor konsentrere oss om noen viktige enkeltpunkter, som beregning av tilskuddssatsen det første året og avskaffelse av tilhørigordningen. Videre kommenterer vi særlig behovet for å opplyse personer om dobbeltmedlemskap.

Uheldig med ulik finansiering av Den norske kirke og de øvrige

Human-Etisk Forbund ser det som en god ting at tilskudd til tros- og livssynssamfunn statliggjøres, men mener departementet og Stortinget gjorde en feilvurdering når de ikke lot Den norske kirke bli omfattet av endringen i denne omgangen. Den delte finansieringsordningen vil gjøre det vanskeligere å sikre reell likebehandling.

Det skjer rett nok en forenkling ved at kommunene heretter ikke skal fatte enkeltvedtak om tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. Men når kommunene fortsatt skal ha ansvar for finansiering av Den norske kirke, gjenstår en del av forenklingsprosessen for kommunenes del. Samtidig kompliseres den statlige utregningen av tilskudd.

Hovedutfordringen i loven, at finansiering av Den norske kirke og av øvrige skal skje på to ulike måter, tydeliggjøres gjennom hvor omstendelig det blir å fastsette tilskuddssats det første året. (Vi legger ved vårt forsøk på oppstilling av utregning basert på forskriftsforslaget.) Og likevel er det slett ikke sikkert at tallet man kommer fram til, er basert på et riktig grunnlag.

Det er et skritt i riktig retning at myndighetene framover vil legge kommunale regnskapstall, ikke budsjett, til grunn for utregning av støtte. (Vi gjør oppmerksom på en uklarhet når det i høringsnotatet s. 36 vises til at departementet legger opp til å bruke nyere, foreløpige regnskapstall, mens det som står i forskriftens § 9.2-ledd, ser ut til å referere til opprinnelig forslag i proposisjonen.)

Behov for kvalitetssikring av tilskuddsgrunnlaget

Det blir nødvendig å gjøre et grundig forarbeid for at tilskuddsbeløpet faktisk speiler hva det offentlige bevilger til Den norske kirke. Dette er viktig for ikke å bryte med grunnlovskravet om støtte på lik linje. I forslaget § 8 fastsettes utregningsmetoden for det første året, men det legges ikke opp til noen kvalitetssikring av tallene som skal inngå. Det er store forskjeller i hva de ulike kommuner bevilger til kirkelige formål per medlem, til tross for at bevilgningene skal ivareta de samme lovpålagte forpliktelser. Kommunetilskudd varierte i 2019 fra kr 214 i Halden til kr 3741 i Solund.

For å illustrere problemet, legger vi ved en gjennomgang en arbeidsgruppe i regi av Human-Etisk Forbund foretok av kommunetilskudd i Buskerud. Gjennomgangen avdekket feil i alle fylkets kommuner. I 2013-tall, viste undersøkelsen at feil førte til at tros- og livssynssamfunn i Buskerud fikk 1,5 millioner kr. mindre enn de skulle ha hatt for å ivareta gjeldende lov og likebehandling med Den norske kirke. Omregnet til landsbasis, ville dette (i 2013) tilsvare 25 millioner i manglende tilskudd. (Se rapporten fra Buskerud vedlagt.)

Stikkprøver Human-Etisk Forbund har foretatt viser at også i beregningen av kommunale tilskudd for 2019 er usikkert om regelverket følges – for eksempel om kommunene prissetter og regner inn kommunal tjenesteyting¹ til Den norske kirke eller ei, eller bare skiller ut merutgifter ved oppussing av fredede/vernede kirkebygg² slik de skal i henhold til Rundskriv V-15B/2009. Det kan se ut som om kommunene er rimelig gode på å trekke fra det som skal trekkes fra (fellesoppgaver som gravferd og allmenne kulturformål), men mindre flinke til å legge inn alt som skal være med for å ivareta likebehandling. Dette må departementet rydde opp i.

Det er også ca. 20% av kommunene som utbetaler tilskudd senere enn 31. desember i tilskuddsåret³, noe som i overgangen 2020/2021 vil forkludre beregningen av tilskudd i år 0. Departementet må derfor snarest tydeliggjøre for kommunene at forsinket utbetaling ikke kan forekomme i år.

Human-Etisk Forbund foreslår at departementet bruker høsten 2020 på en gjennomgang for å sørge for at satsen ved overgang til ny finansieringsmodell blir riktig. Bare ved å kvalitetssikre grunnlaget for den nye satsen, kan man sikre at tros- og livssynssamfunn ivaretas på lik linje. Hvis den første utregningen av tilskuddssats blir feil, legger myndighetene opp til en finansieringsmodell som fører til diskriminering, ikke minst på sikt.

Kort skissert bør departementet sende ut detaljerte retningslinjer til kommunene om hvordan tilskuddet for 2020 skal beregnes, og aktivt følge opp enkeltkommuner der man vet det har vært avvik. (Se vedlegg for nærmere forslag).

Hvis det ikke er mulig å gjennomføre et slikt opplegg i løpet av høsten 2020, bør departementet utsette iverksetting av ny finansieringsmodell ett år, eller som et absolutt minimum, foreta stikkprøver for å sikre kvaliteten i utregningen av ny sats, slik Stålnettutvalget foreslo:

¹ «Den beregnede verdien av tjenesten skal tas med i beregningsgrunnlaget»

² «Med merutgifter menes ikke totale kostnader for vedlikeholdet, men ekstra utgifter i forhold til kostnadene ved samme type vedlikehold av kirkebygg og -inventar som ikke er fredet eller vernet.»

³ Jf. vår kartlegging i 2017, Kulturdepartementets saksnummer 2017/1192

«Utvalget mener det er grunn til å være usikker på om kommunenes utgifter til dette formålet faktisk tilsvarer det som de etter dagens lov skal være. Det bør vurderes å gjennomgå de kommunale utgiftene til Den norske kirke i et mindre utvalg kommuner slik de skal være ifølge regelverket og deretter beregne «riktig» tilskuddsbeløp til tros- og livssynssamfunnene. Dette bør sammenholdes med hva som faktisk har vært utbetalt fra de aktuelle kommunene, for å vurdere om KOSTRA-tallene bør ligge til grunn for overføringsnivået eller justeres.»

I tillegg vil vi vise til Nasjonal institusjon for menneskerettigheter som i sitt høringssvar til loven, la vekt på behovet for jevnlige evalueringer av loven og praktiseringen, for å sikre at likebehandlingen står seg over tid.

Selv om Den norske kirkes medlemstall fremdeles skal være en faktor i regnestykket, er det fortsatt forhold det er verdt å følge med på. Ved at kommunenes investeringer tas ut av beregningsgrunnlaget etter «år 0», når prosentvis vekst eller nedgang i kommunale bevilgninger skal beregnes, kan det oppstå en ny skjevhet, for å nevne en av flere utfordringer ved å skulle sikre likebehandling med to ulike finansieringssystemer. Ved å fjerne investeringskostnader fra kommende års fastsetting av sats, endrer man på praksisen fra 1969, og innfører i realiteten ny form for forskjellsbehandling. Dette er svært uheldig.

Denne forskjellsbehandlingen kan i neste omgang kompenseres ved at kommunene tar, eller blir pålagt, et større ansvar for å skaffe lokaler til andre tros- og livssynssamfunn i form av livssyns åpne seremonilokaler eller bistand til å etablere egne lokaler. (Se for eksempel forslag i rapporten «Tro det eller ei» fra Oslo kommunes tros- og livssynsutvalg og kirkeforlikets punkt 6., som departementet ennå ikke har fulgt opp.)

Ved at finansieringen av «de andre» flyttes til staten, er vi redd for at kommunene vil hevde at de ikke har ansvar for å støtte tros- og livssynssamfunn lokalt på andre måter enn rent økonomisk heller. Et slikt ansvar bør derfor tydeliggjøres, særlig når det gjelder hjelp til å skaffe til veie egnede lokaler for seremonier for kommunens innbyggere.

Krav om aktiv innmelding for medlemskap og tilhørighet

Human-Etisk Forbund er svært glade for at ordningen med automatisk å anta at barn skal tilhøre foreldres trossamfunn opphører. Særlig det at barn er blitt ført opp som tilhørig i et medlemsregister uten at barnet selv eller dets foreldre er blitt informert om det, er personvernmessig helt uakseptabelt. Vi forutsetter at også Den norske kirke vil stryke sine tilhørig og slutte å oppføre nye (uten samtykke).

Eventuelt nye tilhørigordninger e.l. i tros- eller livssynssamfunn må, som departementet fastslår, bygge på aktiv tilmelding og ivareta vilkårene i GDPR og personopplysningsloven. Reglene kan ikke være annerledes for Den norske kirke.

Vi forutsetter at de unntaksadganger departementet eventuelt åpnes for avgrenses og tydeliggjøres. Særlig gjelder dette formuleringen om at allerede eksisterende tilhørig kan bli stående registrert dersom «den tilhørige er i regelmessig kontakt med trossamfunnet på grunn av dets mål». Vi finner formuleringen noe kryptisk, men tolker den i hvert fall slik at kontakten må skje på den tilhøriges initiativ, med andre ord at det ikke er nok at trossamfunnet for eksempel sender informasjon til vedkommende. Det må videre være en forutsetning at kirken før lovens ikrafttredelse i så fall bruker denne «regelmessige kontakten» til å sikre seg et aktivt samtykke til å stå oppført i trossamfunnets tilhørigregister etter nyttår.

Vi vil oppfordre departementet til å klargjøre dette punktet ytterligere, slik at kravet om aktiv innmelding og personvern hensyn ivaretas både for gamle registre og for en eventuell ny tilhørigekategori. Det må i høyden bli snakk om en tidsbegrenset overgangsordning, der Dnk og relevante andre trossamfunn får anledning til å kontakte hver enkelt oppførte (eller dennes foresatte) med informasjon om hvordan registreringen er foretatt, og med spørsmål om eventuelt aktivt samtykke til fortsatt å stå i et nytt register.

Det må samtidig pekes på at det fremdeles er uklart om alle registrerte medlemskap i Den norske kirke er basert på samtykke, etter at Den norske kirke fikk utlevert en kopi av Folkeregisteret i 1998 som basis for sitt medlemsregister. Fremdeles kontaktes Human-Etisk Forbund av personer som blir overrasket over å ha funnet ut at de i årevis har stått registrert i Den norske kirkes medlemsregister. Valgkortutsendingene ved kirkevalgene har også avslørt at folk etter utmelding igjen har havnet tilbake i Dnks register, bl.a. etter flytting. For at de samme krav skal stilles til Den norske kirke som andre tros- og livssynssamfunn, bør det dokumenteres samtykke (aktiv innmelding) for alle kirkens medlemmer. En måte å forenkle denne oppryddingen på ville være å i det minste slette alle personer i Dnks medlemsregister som står registrert uten døpsdato, og deretter innhente samtykke fra øvrige registrerte.

Folkekirke er ikke noe juridisk grunnlag

Vi finner departementets tolkning av Den norske kirkes oppdrag som folkekirke på s. 14 ff, noe søkt. Det er menneskerettslig utfordrende at Den norske kirke pålegges mer omfattende krav til registrering av sine aktiviteter enn andre tros- og livssynssamfunn. Folkekirke er ikke noe juridisk begrep som kan pålegge Den norske kirke flere forpliktelser enn andre tros- eller livssynssamfunn. Hensynet som angis, at dette kan være relevant for å vise utvikling over tid, vil uansett ha begrenset verdi hvis de ikke samtidig kan sammenlignes med utvikling for andre tros- og livssynssamfunn.

Om dobbeltmedlemsskap

Det årlige arbeidet med å avklare dobbeltmedlemsskap er krevende og har så langt ikke gitt særlig gode resultater. Likevel er det utfordrende at mennesker i god tro melder seg inn i et tros- eller livssynssamfunn og tror at samfunnet får økonomisk støtte for å ivareta vedkommende, uten at de nødvendigvis informeres dersom de er oppført i flere tros- eller livssynssamfunn.

Vi ønsker at det skal presiseres i forskriftens § 2(1) at det skal føres «*løpende* register» over inn- og utmelding, da vi har erfart at dobbeltmedlemskap har oppstått pga. at utmeldinger har blitt registrert for sent, bl.a. på feil side av årsskiftet.

Vår erfaring tilsier at de fleste dobbeltmedlemsskap vi har hatt, har vært at et HEF-medlem også står oppført i Den norske kirke, uten at vedkommende nødvendigvis er klar over det selv.

Vi minner om at for Den norske kirke får et medlem som er registrert flere steder ingen økonomisk konsekvens, mens andre tros- og livssynssamfunn får bortfall av tilskudd. Dette er ikke likebehandling. Særlig kritisk vil det være for små samfunn som i verste fall vil kunne havne under grensen på 50 tilskuddsberettigede medlemmer når myndighetene ikke teller med dobbeltmedlemmer.

Human-Etisk Forbund har rutinemessig kontaktet alle sine dobbeltmedlemmer årlig, etter den faste «medlemsvaskingen» i Brønnøysundregistrene. Vi merker oss at Den norske kirke og en del andre trossamfunn beklageligvis ikke har bidratt på samme måte i oppryddingen.

Vi ber derfor departementet om å sørge for at Fylkesmannen eller Brønnøysundregisteret årlig informerer alle de personene det gjelder om at de er oppført som medlem i flere tros- og livssynssamfunn. F.eks. kunne brevet som man i dag kun kan få tilsendt ved å selv ringe til Brønnøysundregistrene, automatisk bli generert til alle dobbeltregistrerte og gjort tilgjengelig digitalt i Altinn (digital postkasse eller utsendt som brevpost). Ved en slik løsning kan personvernet ivaretas samtidig som alle dobbeltregistrerte får informasjon og anledning til å rydde opp. Dette vil også bidra til en kvalitetssikring av antall medlemmer i de ulike tros- og livssynssamfunnene.

Siden departementet i forskriftsforslaget begrenser muligheten for klage/etterkontroll av dobbeltmedlemmer, bør departementet bidra til å rydde opp i avdekkede dobbeltmedlemskap.

Vigselsrett

Human-Etisk Forbund konstaterer at vigselsretten for tros- og livssynssamfunn opprettholdes. Vårt prinsipielle syn er at all inngåelse av ekteskap bør foretas av det offentlige for å tydeliggjøre at det er snakk om en sivilrettslig handling etter gjeldende ekteskapslov.

Videre registrerer vi at fylkesmannen i forslaget tillegges et større ansvar når det gjelder kontroll med at vigslere ivaretar sine juridiske forpliktelser, og at fylkesmannen skal ha en særskilt rett til å advare og avvise vigslere som ikke overholder loven. Vi er usikre på hvordan dette skal ivaretas i praksis.

Vi stiller også spørsmålsteget ved fylkesmannens grunnlag for å kunne vurdere hvor mange vigslere et tros- eller livssynssamfunn har. Her er vi usikre på nytten av at fylkesmannen gis større fullmakter enn tidligere.

Andre forhold

Den nye loven, tydeliggjort i forskriftene, vil føre til økt krav til rapportering og krav til å gi flere opplysninger om andre inntektskilder. Som en stor organisasjon, regner Human-Etisk Forbund med at vi vil klare dette, men vi er bekymret for om alle små organisasjoner vil klare å ivareta de nye pliktene.

Fordi det er i alles interesse at flest mulig tros- og livssynssamfunn lar seg registrere, ber vi departementet bidra til å skolere og hjelpe særlig de små samfunnene i hvordan de skal gå fram for å bli registrert og motta støtte.

Human-Etisk Forbund forstår rasjonalet bak kravet om å oppgi bidrag fra utlandet, § 14 særlig fra land som ikke respekterer livssynsfrihet. Men vi finner det problematisk hvis listen som skal utarbeides samtidig rommer land Norge for øvrig samhandler med, og selger varer til. Da vil det framstå som myndighetene har en standard som gjelder for staten generelt og for næringslivet, og en annen, strengere standard for akkurat tros- og livssynssamfunn. Det oppleves ikke riktig.

Avsluttende kommentarer

Enn så lenge skal vi leve med forskjellig finansiering for Den norske kirke og de øvrige tros- og livssynssamfunn. Desto viktigere er det med klarhet og transparens i hvordan de ulike tall og grunnlag for støtte framkommer, og med prosedyrer for å kunne kontrollere om kravet om likebehandling ivaretas over tid.

Vi frykter at det oppstår reelle forskjeller i tilskudd per medlem til Den norske kirke og øvrige. Det er et krav fra vår side at departementet rydder opp i kommunenes tilskuddsberegning som forberedelse til innføringen ny utregningsmetode.

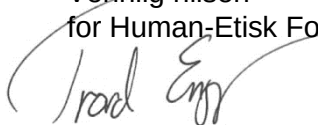
Hvis ikke myndighetene kan dokumentere at likebehandling ivaretas på en grunnlovsmessig måte, vil Norge både kunne pådra seg negativ oppmerksomhet fra menneskerettighetsorganene, og risikere en rettslig prøving av en diskriminerende praktisering av loven.

Vi minner om Nasjonal institusjon for menneskerettigheters vurdering av statens forpliktelse til å ivareta likebehandling og forståelsen av begrepet «på lik linje» i Grunnloven. Dette er en forståelse som ikke er gitt over tid, men kan endres gjennom en rettslig prøving. Desto viktigere er det å legge opp til en størst mulig grad av reell likebehandling når den nye loven nå skal implementeres:

«Når det gjelder forståelsen av «på lik linje», legger departementet seg på samme syn som den tidligere vurderingen til lovavdelingen – om at bestemmelsen ikke kan forstås som noe mer enn at den stiller krav til at staten har et ansvar for å understøtte de ulike tros- og livssynssamfunn på en måte som ikke diskriminerer. NIM har forståelse for at man på bakgrunn av den manglende avklaringen i forarbeider og rettspraksis (og på bakgrunn av sammenhengen med øvrige deler av bestemmelsen), legger seg på en slik tolkning. Men selv om dette basert på dagens rettskildebilde synes å være en nærliggende tolkning, er det naturligvis ikke gitt at domstolen/Høyesterett i en fremtidig sak vil vurdere dette tilsvarende.»

Det er merkelig at departementet selv etter at kravet om støtte på lik linje ble grunnlovshjemlet i 2012, fremdeles opererer med en forståelse av likebehandling fra den gamle trossamfunnsloven fra 1969. Departementet bør legge grunnlovsendringene av 2012 og tros- og livssynssamfunnsloven av 2020 til grunn for sine vurderinger, ikke eldre/utgående lovverk.

Vennlig hilsen
for Human-Etisk Forbund

Trond Enger
generalsekretær

Vedlegg:

- Forsøk på oppstilling av beregningsmåte for sats i år 0
- Rapport fra Buskerud

Vedlegg til HEFs høringssvar om forskrift til den nye tros- og livssynsloven

Forsøk på oppstilling av beregningsmåte for sats i år 0.

Bakgrunn

De kommunale bevilgningene til Den norske kirke skal fortsatt danne grunnlag for (de nå helstatlige) tilskudd til tros- og livssynsamfunnene utenfor Den norske kirke. Det betyr at det må lages en metode for å reflektere den samlede kommunale pengebruken til Den norske kirke inn i de statlige tilskuddene til de andre tros- og livssynsamfunnene.

Det er dessuten et kompliserende element: Hele den kommunale bevilgningen til kirken skal ikke være med tilskuddsgrunnlaget. Bare deler av den.

Utfordringen blir da å finne en totalsum over kommunale bevilgninger til Den norske kirke for hele landet som **inkluderer** det som skal være med, men som samtidig **ekskluderer** de delene av kirkebevilgningen som skal holdes utenfor.

Departementet foreslår å gjøre det på følgende måte, i forskriftsforslaget §§ 8 og 9

1. Staten samler først inn informasjon om alle pengene kommunene faktisk har bevilget til tros- og livssynsamfunn utenfor Den norske kirke (funksjon 392) i 2020. Dette antas å være riktig regnet ut av kommunene, og inkluderer både drifts- og investeringsutgifter.
2. Det samlede tallet deles på det totale antall medlemmer tros- og livssynsamfunnene i Norge har fått støtte for samme år.
3. Man får da en nasjonal sats pr. medlem i tros- og livssynsamfunn utenfor Den norske kirke.
4. Denne satsen ganges så opp med antall medlemmer i Den norske kirke samme år.
5. Man får da en beregnet totalsum over kommunale bevilgninger til Den norske kirke i 2020, som antas å ha vært grunnlaget for summen i pkt. 1.
6. Det beregnede kommunale tilskuddet til Den norske kirke fra pkt. 5 justeres så med forventet lønns- og prisvekst i 2021.
7. Summen fra pkt. 6 legges så til det budsjetterte statlige tilskuddet til Den norske kirke i 2021 (justert jf. §8(2)). Dette utgjør sammen beregningsgrunnlaget for «år null».
8. Den samlede summen (kommune + stat), deles så på antall medlemmer i Den norske kirke pr. 1. januar i 2021.
9. Satsen som kommer frem i pkt. 8, deles så ut til tros- og livssynsamfunn utenfor Den norske kirke pr. medlem.
10. Neste år (2022) starter man med det utregnede beregningsgrunnlaget fra år null (pkt. 7) og justerer dette etter den samlede prosentvise utviklingen i kommunenes bevilgninger til Den norske kirke (funksjon 390 i kommuneregnskapet for forrige år) + den prosentvise utviklingen i budsjetterte statlige bevilgninger til Den norske kirke for tilskuddsåret. Dette oppdaterte beregningsgrunnlaget deles så på alle medlemmer i Den norske kirke pr. 1. januar dette året, og resultatet blir årets sats for tilskudd til medlemmer i andre tros- og livssynsamfunn.
11. Videre år tar man utgangspunkt i det utregnede beregningsgrunnlaget fra året i forveien, og prosentjusterer dette i tråd med oppskriften i pkt. 10. Det oppdaterte beregningsgrunnlaget deles så på summen av alle medlemmer i Den norske kirke pr. 1. januar samme år for å komme frem til årets sats.

Årsaken til at myndigheten vil gjøre det på denne måten, er at kommunene skal slippe å regne ut hvert år hva som skal og ikke skal være med i tilskuddsgrunnlaget. Målet er å få til en forenkling, både for staten og for kommunene. Men dette forutsetter altså at beregningen blir korrekt gjort av kommunene i år null, og baserer seg deretter kun på en prosentvis justering.

Vår holdning

Det er klare indikasjoner på at kommunene gjør feil i beregningen av tilskudd til tros- og livssynsamfunn utenfor Den norske kirke. Tall fra Human-Etisk Forbund viser at tilskuddssatsen pr. medlem i 2019 varierte fra kr. 3741 (Solund) til kr. 214 (Halden).

En stikkprøvegjennomgang Human-Etisk Forbund har hatt i 2020 viste også avvik i hvordan tilskuddssatsen beregnes i kommunene, inkl. om kommunenes gratistjenester til Kirkelig fellesråd er prissatt og innregnet i det kommunale beregningsgrunnlaget jf. Rundskriv V-15B/2009: Kommunalt tilskudd til tros- og livssynssamfunn.

Dersom det blir feil i tallmaterialet fra kommunene (pkt 1. over) vil det gi følgefeil i all utregning og prosentjustering i de påfølgende årene. Vi ber om tilbakemelding fra departementet dersom de mener utregningsmetode er annerledes enn den vi har stilt opp på bakgrunn av forskriftsforslaget.

Konklusjon og forslag

Vi aksepterer departementets foreslåtte tekniske framgangsmåte, under den klare forutsetning at det gjøres en jobb med å kvalitetssikre utgangstallet i år null.

Konkret forslag:

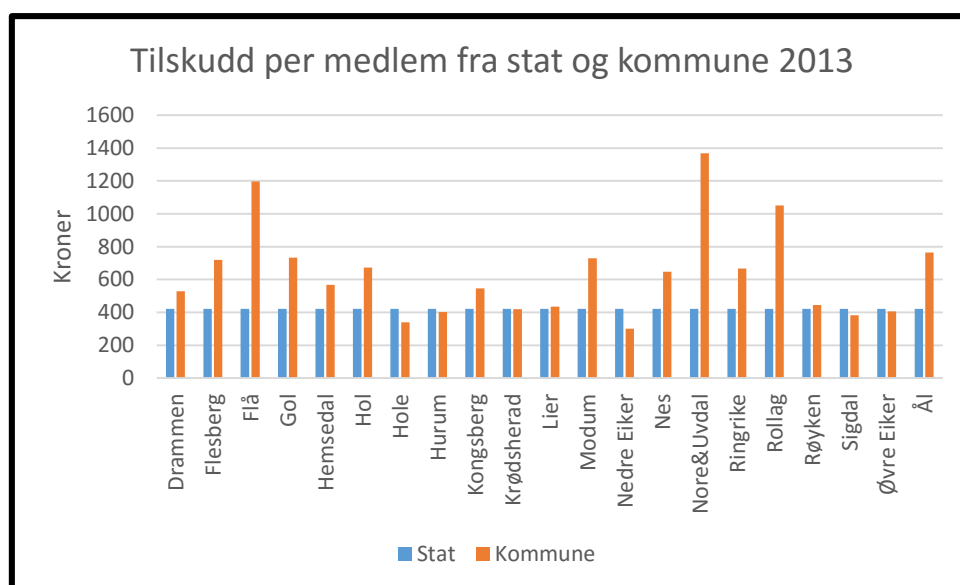
- Beregningen av år null utsettes til 2021.
- Departementet går snarest ut med detaljerte retningslinjer til kommunene om hvordan tilskuddet skal beregnes, og følger aktivt opp enkeltkommuner der man vet at det har vært avvik.
- Beregningsmåten i hver enkelt kommune må godkjennes av revisor før den rapporteres inn i funksjon 392 i kommuneregnskapet.
- Satsen beregnes i tråd med departementets foreslåtte oppskrift fom. 2022, på basis av regnskapstallene fra år null, 2021.
- Hvis man ikke rekker å gjøre denne jobben i 2021, må «år null» utsettes videre, fram til myndigheten har et lovlig og kvalitetssikret beregningsgrunnlag fra kommunene.

Det er uakseptabelt hvis ikke staten tar en skikkelig opprydding før utgangsgrunnlaget i år null settes, når det er kjent at det er rot i kommunenes utregning av tilskuddsatser.

Departementet kan ikke legge til grunn at «alt dette er i orden når dette slett ikke er i orden. Da legger staten med viten og vilje opp til lovbrudd. Det er et krav fra vår side at departementet rydder opp i kommunenes tilskuddsberegning som forberedelse til innføringen ny utregningsmetode.

Kartlegging av administrativ og økonomisk behandling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn i Buskerud

Drammen 09.04.2016

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
Prosjektgjennomføring	3
1. Prosjektgruppens arbeid	3
2. Avgrensning av arbeidsområdet	4
Konklusjoner	4
1. Likebehandling	4
2. De viktigste avvikene fra lover og forskrifter	5
3. Anbefalinger	8
Funn for de forskjellige punktene i spørreskjemaet	8
A Kommunenes støtte til Den norske kirke	8
B Beregning av tilskudd	11
C Kommunens støtte til andre tros- og livssynssamfunn	11
D Budsjettprosessen	11
Vedlegg 1 Mandat	13
Vedlegg 2 Ekstern prosjektbeskrivelse	14
Vedlegg 3 Spørreskjema	15
Vedlegg 4 Oversikt over møter og dokumentasjon	19
Vedlegg 5. Kontaktpersoner i kommunene	20
Vedlegg 6 Lover, forskrifter og tildelingsprinsipper	21
Vedlegg 7. Noen nøkkeltall for tros- og livssynssamfunn i Norge	24

Pb. 291 Bragernes
 3001 Drammen
 Telefon: +47 32 89 36 70
 Org.nr: 975 947 955
 Bankkonto: 1503 24 67552
 buskerud@human.no
human.no

Sammendrag

Vi har hatt møter og/eller mottatt spørreskjemaer fra 17 av 21 kommuner i Buskerud. I mange kommuner er det større eller mindre avvik fra lover og forskrifter. Dette skyldes vanligvis at:

- lover og forskrifter ikke alltid er lette å fortolke
- det i flere tilfeller er begrenset kapasitet og kompetanse i kommunene
- noen kommuner har hatt meget begrenset kunnskap om lover og forskrifter.

Dette fører til at:

- tilskuddene i flere tilfeller er blitt for lave, i et tilfelle mindre enn halvparten av korrekt tilskudd
- tilskuddene i noen tilfeller har blitt litt for høye
- de utbetalte tilskuddene var 1 534 000 kr lavere enn beregningene i spørreskjemaene. Dette er nesten 10 prosent av tilskuddene på 16 millioner kr.
- hvis denne prosenten er typisk for alle fylker, kan tilskuddene utenfor DNK være ca. 25 millioner kr for lave i hele Norge.

Vi anbefaler at

- tilskudd til DNK gjøres avhengig av medlemstallet
- enkelte lover og forskrifter revideres
- Kriteriene for hvem som får tilskudd burde strammes inn, herunder felles grense på 500 medlemmer i både tros- og livssynssamfunn
- det iverksettes tiltak for å heve kunnskapsnivået i kommunene
- det vurderes om kartleggingsprosjekter bør gjennomføres også i noen andre fylker, f. eks. Vestfold og Telemark i VeTeBu-samarbeidet.

Drammen den 09.04.2016

Nils Nordenstrøm

Hanne Morberg

Knut Vogt Engeland

Prosjektgjennomføring

1. Prosjektgruppens arbeid

HEF Buskerud tok i slutten av 2013 initiativ til et prosjekt for kartlegging av kommunenes tildeling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn i Buskerud. Det ble etablert et forprosjekt med Nils Nordenstrøm (prosjektleder), Hanne Morberg og Knut Vogt Engeland, og med Bjørg Haaland som sekretær. Forprosjektgruppen hadde sitt første møte den 21. 05.2014, og etter at HEF Buskerud hadde godkjent prosjektplan og budsjett, hadde prosjektgruppen sitt første ordinære møte den 01.10.2014. Prosjektgruppens mandat vises i Vedlegg 1. Det ble utarbeidet en ekstern prosjektbeskrivelse (Vedlegg 2) og et spørreskjema (Vedlegg 3), som ble sendt til kommunene med forespørsel om møte. Marit Pettersen i Drammen kommune ga viktige bidrag ved utarbeidelsen av spørreskjemaet. Det var varierende grad av interesse fra kommunene for deltagelse i prosjektet. Det er mottatt spørreskjemaer og/eller avholdt

møter med 17 av 21 kommuner i Buskerud (16 skjemaer og 17 møter). Vi har ikke mottatt spørreskjemaer eller avholdt møter med Flesberg, Nes, Nore & Uvdal og Sigdal. Se vedlegg 4. Vedlegg 6 gir en overordnet beskrivelse av hvordan offentlige midler tildeles til Den norske kirke (DNK) og andre tros- og livssynssamfunn.

Det er ikke alltid at spørreskjemaer og møter gir en helt eksakt og fullstendig beskrivelse av hvordan tildelingen av midler foregår. Det er gråsoner i lover og forskrifter, som det kan være vanskelig å fortolke, saksbehandlerne har varierende kunnskaper om disse og dessuten kan vi i arbeidsgruppen misforstå responsen fra kommunene. Vi mener dog at det er riktig å trekke noen konklusjoner fra arbeidet.

2. Avgrensning av arbeidsområdet

Prosjektgruppen har bare behandlet de

«**Særlige støtteordninger**», som gjelder bare for tros- og livssynssamfunn, og som utbetales per medlem, basert på kommunenes budsjetterte utgifter til DNK.

Det finnes andre støtteordninger som vi ikke har behandlet, hvis de ikke er relatert til de særlige støtteordningene:

«**Generelle støtteordninger**: Tros- og livssynssamfunn mottar støtte sammen med andre typer organisasjoner (som frivillige organisasjoner herunder barne- og ungdomsorganisasjoner). Støtten kan anvendes til tros- og livssynssamfunnenes hovedformål

Generelle ordninger: Tros- og livssynssamfunn søker midler eller påtar seg en offentlig finansiert oppgave knyttet til f.eks. velferdstjenester, rusinstitusjoner, sykehjem, sykehus og kultur.»

Stålsett-utvalget NOU 2013:1

Konklusjoner

1. Likebehandling

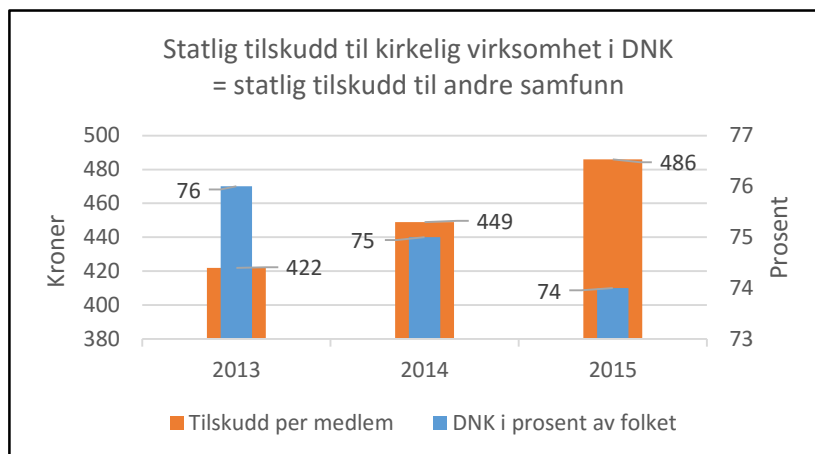
Grunnlovens §16

sier «...Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.» Som vist i Vedlegg 6 tar man ved tildelingen av offentlige midler til tros- og livssynssamfunn utgangspunkt i budsjettene til DNK. Dette gjelder både tilskudd fra stat og kommune. Tildelingen av midler til kirken er ikke avhengig av kirkens medlemstall. For alle andre tros- og livssynssamfunn baseres tildelingen av midler på deres medlemstall. Dessuten skjer det ofte, som vist nedenfor, at kommunene ikke følger lover og forskrifter. Dette har i flere tilfeller ført til negative avvik i tildelingen av midler til andre tros- og livssynssamfunn. Det forekommer også at tildelingen til andre er noe for høy.

Statstilskudd til DNK og andre

Statstilskuddet til DNKs kirkelige formål i 2013 var 422 kr per medlem. I 2014 var det 449 kroner per medlem, og i 2015 var det 486 kr per medlem. Tilskuddet per medlem i 2015 var en økning på 8,2 prosent fra året før, samtidig som medlemstallet som prosent av befolkningen minsket med ca. 1 prosent. Det har vært små endringer i antall medlemmer i DNK - en nedgang på 15 000 medlemmer, fra 3 851 000 i 2012 til 3 836 000 i 2014. Alle

andre samfunn mottar det samme statstilskuddet per medlem. Med 558 977 medlemmer utenfor DNK ble det i 2015 ca. 272 mill. kr. Økningen siste år på 8,2 prosent er ca. 2,7 ganger kommunal deflator. Det vil si at økningen er langt større enn prisstigningen.

Antall samfunn som mottar støtte

- I Norge var det i 2011 680 samfunn som mottok støtte. (I dag ca. 750)
- Støtten var i Norge 435 millioner kr, i Sverige 53,4 millioner kr.
- «Støtten fordeles til en rekke mindre menigheter. Særlig er det mange pinsemenigheter som får støtte under ordningen. I 2011 var det 253 pinsemenigheter som fikk støtte, hvorav bare 17 av disse hadde mer enn 500 medlemmer. 83 pinsemenigheter hadde 50 eller færre medlemmer, mens 79 pinsemenigheter hadde mellom 51 og 100 medlemmer.»
- I Norge er det ikke noen lavere grense for medlemmer i trossamfunn, mens lavere grense er 500 medlemmer i livssynssamfunn. (Forskrift om tilskot til livssynssamfunn)
- I Norge var det i 2015 587 trossamfunn med mindre enn 500 medlemmer som mottok støtte.
- Kriteriene for hvem som får tilskudd burde strammes inn, herunder likt krav til lavere grense for antall medlemmer for både trossamfunn og livssynssamfunn. (Stålsett-utvalget og HEF foreslår 100)

Bærekraftig finansiering av tros- og livssynssamfunn

DNK får som regel økte bevilgninger, samtidig som medlemstallet synker, og det gir en økt pris per person. Dessuten skal denne økte stykkprisen multipliseres med et økende antall medlemmer i et økende antall andre tros- og livssynssamfunn, og det gir en økning av kommunenes kostnader, som ikke er bærekraftig i det lange løp. Tildelingen til DNK bør derfor gjøres avhengig av dens medlemstall. Dette er også en følge av grunnlovens §16. En mulig overgangsordning for å oppfylle grunnlovens krav, kan være å indeksregulere kirkelige tilskudd per medlem i DNK, basert på kommunal deflator, samtidig som investeringer til å begynne med behandles separat, siden de varierer sterkt fra år til år. På sikt bør finansieringen i større grad baseres på egenfinansiering.

2. De viktigste avvikene fra lover og forskrifter

1. De fleste kommuner baserer seg korrekt på budsjettene for det aktuelle år, men i to tilfeller baserer de seg feilaktig på regnskapet fra foregående år. Dette kan føre til for lavt beregningsgrunnlag, og for liten tildeling til andre, siden budsjettet for

et år som regel er større enn regnskapet fra året før. I de aktuelle tilfellene har dette ikke ført til store avvik, men det er klart i strid med lover og forskrifter. Et problem i denne forbindelse er at budsjettendringer i løpet av året ikke alltid blir tatt med i beregningsgrunnlaget. Dette kan være et argument for å gå over til å basere seg på regnskap. Da vil, med mindre man finner en ordning for å oppjustere regnskapstallene til et nivå tilsvarende neste års budsjett, beregningsgrunnlaget bli lavere enn tidligere.

En kommune har basert seg på verken budsjett eller regnskap, men på stykkprisen per medlem for det statlige tilskuddet, slik dette fremkommer på departementets websider. Dette er en total misforståelse av lover og forskrifter, som kan føre til vesentlig lavere tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn enn DNK.

2. Subsidierte tjenester fra kommunene til DNK, f. eks. IT-tjenester og kontorhold, skal, hvis de ikke faktureres til DNK, legges til i beregningsgrunnlaget. Dette behandles ikke alltid korrekt, og det kan da føre til at samfunn utenfor DNK får for lave tilskudd.
3. Gravferdsforvaltningen (KOSTRA 393) inngår som regel i rammetilskuddet til fellesrådet, men skal ikke inkluderes i beregningsgrunnlaget for tildeling til andre samfunn. Etter hva vi forstår har dette blitt håndtert riktig.
4. Det er vanskelig å skille mellom hva som er kirkelig virksomhet, som skal inkluderes i beregningsgrunnlaget, og allmenne kulturformål (f. eks. festivaler eller allmenne konserter i kirkens lokaler) eller allmenne sosiale formål (f. eks. sosialt arbeid eller bidrag til Kirkens Bymisjon), som ikke skal inkluderes. Ref Kirkelovens §15.
 - a. Mange kommuner anser at ikke-spesifikke kirkelige virksomheter, som har allmenne og sosiale formål, inngår i rammetilskuddet til DNK. Dette er kanskje det enkleste rent administrativt, men det fører til enkelte avvik på dette punkt. Det kan gi for store tilskudd både til kirken og til andre, selv om det som regel ikke blir store beløp.
 - b. Flere kommuner holder ikke-kirkelige virksomheter utenfor rammetilskuddet, og tildeler korrekt midler til slike etter søknad.
 - c. En kommune har inkludert ikke-kirkelige virksomheter i rammebevilgningen til kirken, men korrekt trukket disse fra beregningsgrunnlaget.
5. De største avvikene fra lover og forskrifter (se Vedlegg 6 om lover og forskrifter) skyldes feilaktig behandling av investeringer og vedlikehold, og i flere tilfeller er investeringer utelatt fra beregningsgrunnlaget for tildeling til andre tros- og livssynssamfunn. Investeringsbudsjettet kan være betydelig i forhold til driftsbudsjettet, og en utelatelse kan føre til store avvik.
 - a. Investeringene blir utelatt, og behandles i eget investeringsbudsjett
 - b. Investeringene skjer i kommunens eiendomsselskap, og kommer frem på regnskapene først neste år, og blir ikke tatt med i beregningsgrunnlaget
 - c. Det er vanskelig å skille mellom normalt vedlikehold og merkostnader grunnet vernede kirker. Dette kan slå begge veier, siden man kan anta at alle

kostnadene er merkostnader som ikke skal tas med i beregningsgrunnlaget, eller at alle kostnadene er ordinære kostnader som skal tas med.

6. Ifølge Forskrift om registrerte og uregistrerte trossamfunn § 9, skal «...inntektsbeløp som refererer seg til de budsjetterte utgiftene trekkes fra, f.eks. husleie fra prester...». Dette gjelder f. eks inntekter fra konserter eller andre arrangementer av kirkelig art. Hvis tilskudd til allmenne kulturelle eller sosiale formål er inkludert i budsjettet, skal tilsvarende inntekter trekkes fra. Men slike inntekter blir likevel som regel ikke trukket fra i kirkens budsjett eller beregningsgrunnlaget for tildeling til andre tros- og livssynssamfunn. Da blir tilskuddene både til kirken og andre samfunn for store. Reglene for presteboliger har blitt revidert etter 2013.
7. I en kommune ga vår henvendelse støtet til drastiske endringer i kommunens praksis. En rekke feil ble rettet opp (fremst at gratis tjenesteyting og investeringer hadde blitt utelatt), og man oppdaget at tilskuddene skulle være mer enn dobbelt så store. Kommunen etterbetalte manglende tilskudd (meget prisverdig).
8. Flere kommuner har meldt tilbake at vårt spørreskjema, og arbeidet med besvarelsen, var nyttig for å få korrekte rutiner på plass. Tilskuddene til andre tros- og livssynssamfunn fra de 17 kommunene vi har undersøkt var ca. 16 millioner kr. I sju tilfeller er det avvik mellom tallene i spørsmålsskjemaet og de beløp som faktisk har blitt utbetalt. For andre kommuner har det vært vanskelig å få full oversikt over disse avvikene, og det kan være flere enn 7 kommuner med slike avvik. I 6 av kommunene har tallene, som ble beregnet etter spørreskjemaets prinsipper, vært høyere enn utbetalingen. Summen av disse 6 avvikene er 1 562 000 kr. I det syvende tilfellet var tilskuddet ifølge denne beregning 28 000 kr for høyt. Netto avvik var 1 534 000 kr, nesten 10 prosent av tilskuddene. Hvis dette er representativt for norske forhold, var tilskuddene til tros- og livssynssamfunn utenfor DNK ca. 25 millioner kr for lave i Norge. Disse avvikene refererer seg bare til avvik mellom returnert skjema og faktisk utbetaling, og betyr ikke at alle andre utbetalinger er riktige. Tilskudd per medlem, inklusive etterbetaling, vises i Vedlegg 7.
9. Det er store variasjoner i kommunenes behandling av tilskuddene til tros- og livssynssamfunnene.
 - a. Rammebevilgningen til DNK behandles politisk i alle kommunene, som del av kommunens budsjett, mens tilskudd til andre behandles administrativt, i kulturavdelingen, økonomiavdelingen, rådmannens stab etc., eller av kirkevergen.
 - b. I flere kommuner baseres utbetalingene til andre enn DNK utelukkende på kirkevergens innspill og beregninger, uten at det foretas en vurdering i kommunen. Kirkevergens tall går da direkte til kommunens økonomiavdeling for utbetaling. Dette fører ikke alltid til feil. Noen kirkeverger gjør en meget kompetent og nøyaktig beregning, men det er kritikkverdig at kommunen ikke foretar sin egen kritiske vurdering av en betydelig kostnad.

- c. En av grunnene til at kommunen ikke foretar en selvstendig vurdering er at en liten kommune kan ha begrenset kompetanse og kapasitet til å foreta en slik vurdering. Ofte har saksbehandleren flere hatter, og en liten deltid på tros- og livssynssaker. Det er bare de største kommunene som har dedikerte personer til denne behandling.

3. Anbefalinger

1. Noen lover og forskrifter er uklare eller vanskelige å fortolke, bl. a. behandlingen av ikke-spesifikt kirkelige virksomheter i kirken og fordelingen av ordinære investeringer og vedlikehold i forhold til merkostnader for vernede bygg. Vi anbefaler at slike lover og forskrifter revideres, slik at de blir enklere å fortolke.
2. Det er svært varierende kompetanse i kommunene. Dette bidrar noen ganger til store avvik, og vi anbefaler at det
 - a. utarbeides en «kokebok» for behandling av bevilgninger til tros- og livssynssamfunn, basert på de avvik som vi har avdekket. Se Vedlegg 8.
 - b. utarbeides et opplæringstilbud for saksbehandlere
 - c. organiseres samarbeid mellom saksbehandlere i kommunene, slik at de kan utveksle erfaringer og unngå de verste fellene.
3. Medlemmene i prosjektgruppen kan bidra med informasjon om lover og forskrifter og prosjektets funn i møter både internt i HEF og i andre sammenhenger.
4. Vårt prosjekt har ført til forbedringer i kommunenes rutiner, og det bør vurderes om lignende kartleggingsprosjekter skall gjennomføres også i andre fylker. På grunn av VeTeBu-samarbeidet vil Vestfold og Telemark være aktuelle fylker.
5. Gjennomføring av disse anbefalingene ligger utenfor mandatet til denne prosjektgruppen, og vil i tilfelle kreve tilleggsprosjekter.

Funn for de forskjellige punktene i spørreskjemaet

A Kommunenes støtte til Den norske kirke

A1 Rammetilskudd Kirkelig Fellesråd (Kostra F390):

- Dette er det tilskuddet som bevilges til kirkelig fellesråd (KF) av kommunestyret til spesifikt kirkelig aktivitet. Tilskuddet er basert på budsjettforslag fra Kirkevergen. Dette forslaget leveres som regel utpå høsten og blir ofte vedtatt uten særlig politisk diskusjon.
Rammetilskuddet er beregnet ut fra kirkens behov og er altså ikke basert på medlemstall, slik tilskuddet til andre tros – og livssynssamfunn er.
- For klarhetens skyld er det viktig å skille mellom «rammetilskudd» og «beregningsgrunnlag».
 - Det første – **rammetilskuddet** - viser til det budsjettet KF har fått godkjent av kommunestyret. Det er ulik praksis - og bevissthetsgrad - i kommunene når det gjelder hva som er inkludert i dette rammetilskuddet, og hva som ikke er det.
 - Det siste – **beregningsgrunnlaget** - viser til hva som faktisk er brukt til «kirkespesifikke» formål i løpet av året, når følgende postene er trukket fra eller lagt til.

For å komme fram til et korrekt beregningsgrunnlag må det tas hensyn til den virkning følgende poster har på rammetilskuddet:

A2 Gratis/subsidiert tjenesteyting:

I flere kommuner utføres tjenester for KF (IKT, regnskap, vaktmester, rengjøring o.l.)

For å sikre at kommunen ikke skal yte gratis tjenester til ett tros – og livssynssamfunn, men ikke til andre, vil det riktige være at kommunen enten legger verdien av tjenestene til beregningsgrunnlaget eller at kommunen fakturerer KF for tjenestene.

Åtte kommuner oppgir at de yter tjenester, men korrekt fakturerer eller legger til verdien av disse til beregningsgrunnlaget. Noen færre (6 stk) yter ingen tjenester, mens tre kommuner oppgir at de yter gratis tjenester til KF.

A3 Forvaltning og drift av gravplasser, gravkapell og krematorier (Kostra F393)

Slik forvaltning og drift er ikke en spesifikt kirkelig aktivitet, men gjelder hele fellesskapet.

Dette tilskuddet kan kommunene overføre til KF på to forskjellige måter - enten ved å skille rammetilskudd (F390) og tilskudd til gravplasser (F393) i to separate budsjettposter, eller ved å bevilge en samlet "pott" der dette tilskuddet er inkludert i rammetilskuddet til KF.

Den mest oversiktlige framgangsmåten på dette punktet er, som noen få kommuner gjør, å skille mellom budsjettpostene F390 (KF) og F393 (forvaltning og drift av gravplasser, kapeller og krematorier). Det gir det mest ryddige bildet.

Dersom disse to postene ikke er adskilt i rammetilskuddet – slik praksis altså er i en del god kommuner – skal gravplassutgifter trekkes fra i beregningsgrunnlaget.

Dette blir gjort i alle de resterende kommunene. Men vår undersøkelse har vist at kommunene ofte er usikre på sin egen *beregningsmåte* for å komme fram til det riktige beløpet som skal trekkes fra i beregningsgrunnlaget.

Noen kommuner benytter en mal for denne utregningen, mens andre bruker skjønn.

Problemstillingene er for eksempel:

- Hvor stor del av kirkevergens og sekretærens arbeidstid er brukt til gravferd – altså hvor stor del av deres lønn skal trekkes fra i beregningsgrunnlaget?
- Det samme med kantor. Foruten gudstjenester, er kantor engasjert både i gravferd og kulturvirksomhet (kor, konserter), som er allmenne formål. Hvor stor andel av kantors lønn skal da trekkes fra i beregningsgrunnlaget?

A4 Merutgifter til vedlikehold fredede/vernede kirkebygg.

Dette punktet dreier seg om merutgifter kommunen måtte ha til vedlikehold av kirkebygg som er vernet eller fredet. Det dreier seg altså ikke om ordinært vedlikehold. Utgifter som går til å ta vare på fredede eller vernede kirker, er av interesse for alle. Det korrekte er derfor at slike merutgifter skal betales av fellesskapets (kommunens) kasse.

Hvis slike merutgifter inngår i rammetilskuddet, må de altså trekkes fra beregningsgrunnlaget. Men det er ofte vanskelig å skille merutgiftene fra utgiftene til ordinært vedlikehold, som jo skal være inkludert i beregningsgrunnlaget. Det er derfor en varierende praksis i kommunene på dette området.

De fleste kommunene opplyser at dekning av merutgifter ikke er inkludert i rammetilskuddet til KF, mens tre kommuner svarer ja. To kommuner mener det er vanskelig å skille mellom disse utgiftene.

A5 Allmenne kulturformål:

Dette er et svært uklart punkt, for det kan være vanskelig å skille mellom «allmenne» og «spesifikt kirkelige» kulturformål.

Derfor vil det beste være å holde midler til allmenne kulturformål utenfor rammetilskuddet. KF/menighetene bør heller søke kommunen om midler over kulturbudsjettet til slike formål – på linje med alle andre kulturarrangementer.

De fleste kommunene oppgir at tilskudd til allmenne kulturformål **ikke** er inkludert i rammetilskuddet. Og i noen kommuner søker KF/menighetsrådet om midler fra kommunens kulturbudsjett til slike allmenne arrangementer.

Sju kommuner svarer derimot at dette er inkludert i rammetilskuddet, men det er bare én kommune som korrekt trekker dette fra beregningsgrunnlaget.

En problemstilling, hvis tilskudd til allmenne kulturformål er inkludert i rammetilskuddet til KF, kan for eksempel være følgende:

- KF benytter disse midlene til å arrangere en kirkekoncert. Hvis konserten går med overskudd, burde disse inntektene trekkes fra kommunens utgiftspost til kirken, noe som igjen vil føre til at KF får lavere tildeling. Dette er det riktige ifølge § 9 i "Forskrift om registrerte og uregistrerte trossamfunn". Men vårt inntrykk er at dette ikke alltid blir tatt hensyn til, kanskje mest fordi det medfører mye ekstra arbeid.

A6 Allmenne sosiale formål:

Også på dette punkt er det vanskelig å skille mellom «allmenne» formål og «spesifikt kirkelige» formål. Prinsipielt skal jo utgifter til allmenne, sosiale formål dekkes over kommunens eget sosialbudsjett.

De fleste kommuner oppgir da også at slike utgifter ikke er inkludert i rammetilskuddet.

Det er likevel sju kommuner som svarer ja på dette spørsmålet, men bare en kommune trekker beløpet fra i beregningsgrunnlaget. De oppgir at det dreier seg om utgifter til *«sanggruppe for funksjonshemma, faste sangstunder og samlinger for eldre på helsetunet og omsorgsboliger – utanom andakter – flerkulturelt arbeid, to faste erindringsgrupper for eldre»*. Det er altså ingen religiøse innslag på disse arrangementene, og da er det helt korrekt å trekke disse utgiftene fra beregningsgrunnlaget.

Det er nok mulig at utgifter til slike allmenne sosiale formål dekkes over rammetilskuddet i andre kommuner også - men uten at de trekkes fra i beregningsgrunnlaget. Dette medfører i så fall for høyt beregningsgrunnlag til andre tros- og livssynssamfunn.

A7 Presteboliger:

Presteboliger er egentlig bisperådets ansvarsområde. Kommunene *kan* bistå med bolig, men er ikke forpliktet til det.

De fleste kommuner oppgir at de ikke har utgifter til presteboliger. Det er bare Drammen og Hurum kommuner som har ført opp slike utgifter. De plusser disse utgiftene på beregningsgrunnlaget – som riktig er. Reglene for presteboliger har blitt revidert etter 2013.

A8 Kirkelige investeringer:

Investeringer i f.eks. nye kirkebygg eller orgler skal tas med i beregningsgrunnlaget.

Enkelte kommuner fører evt. investeringer til kirkelige formål i et eget investeringsbudsjett. Beløpet blir da ikke alltid tatt inn i beregningsgrunnlaget til andre tros- og livssynssamfunn.

Andre kommuner har opprettet kommunale eiendomsselskap. Det har hendt at kostnadene da faller ut av beregningsgrunnlaget fordi eiendomsselskapet, og ikke kommunen, står for budsjett/regnskap i slike prosjekter.

Drammen kommune har en annen måte å løse dette på. KF tar opp lån til investeringer og kommunen garanterer for lånet. Kommunen betaler renter og avdrag, og dette beløpet blir lagt til beregningsgrunnlaget for andre tros- og livssynssamfunn. På den måten blir slike kostnader jevnt fordelt over flere år, og beregningsgrunnlaget blir mer forutsigbart.

De fleste kommunene hadde ingen investeringer i den aktuelle perioden, og tre av dem presiserte at de vil legge investeringen til beregningsgrunnlaget når det er aktuelt. Fire kommuner har hatt investeringer og plussset dette på beregningsgrunnlaget. To kommuner oppgir at det har vært foretatt investeringer, men at disse ikke er tatt med i beregningsgrunnlaget (en av dem oppga at investeringene var gjort i en vernet kirke).

A9 Mva og mva-kompensasjon drift og investering

Stort sett virker det som mva er holdt utenfor rammetilskuddet.

To kommuner oppgir at mva er inkludert i rammetilskuddet og i kirkelige investeringer - og at KF får beholde mva-refusjonen.

Fra noen kommuner har vi fått opplyst at det var en lovendring om mva-kompensasjonen, med effekt fra 2014, slik at dette nå er uaktuelt.

B Beregning av tilskudd

C Kommunens støtte til andre tros- og livssynssamfunn

For de 17 kommunene vi har undersøkt var summen av tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor DNK ca. 16 millioner kr. For 7 kommuner er det betydelige avvik mellom de tall som oppgis i spørreskjemaet og de faktiske utbetalinger. De største avvikene, som har medført for lave tilskudd, er for en kommune avrundet 879 000 kr (hovedsakelig p g a subsidierte tjenester og investeringer), for en annen kommune 608 000 kr (hovedsakelig p g a investeringer), og for to av de resterende kommunene 42 000 og 28 000 kr. For de to siste er det kun små beløp. Summen av de 6 avvikene som ga for lave utbetalinger er 1 562 000 kr. I den syvende kommunen var tilskuddet ifølge denne beregning 28 000 kr for høyt. Netto avvik blir da 1 534 000 kr. Av dette skulle HEF ha mottatt ca. 230 000 kr i Buskerud. Dette tilsvarer ca. 4 millioner kr for HEF i Norge. Det største avviksbeløpet i vår undersøkelse har blitt etterbetalt, og dette reduserer HEFs «tap» i Buskerud til ca. 100 000 kr.

I tillegg kommer de avvikene hvor kommunenes beregninger i spørreskjemaene ikke er helt riktige. Vi har ikke beregnet disse avvikene, siden det er store usikkerheter knyttet til dette, men vi vet at det er både positive og negative avvik.

D Budsjettprosessen

D1 Kirkelig fellesråd

I de fleste kommunene leverer Kirkelig fellesråd (KF)sine innspill til budsjettet etter sommerferien – fra august til oktober. I to kommuner leveres de i april/mai, mens to andre kommuner oppgir at de leveres når rådmannen ber om det.

De fleste kommunene har ansvar for saksbehandlingen selv. Det er forskjellige etater som har ansvaret, for eksempel rådmannens stab, økonomiavdelingen eller kulturetaten. Fem kommuner oppgir derimot at det er kirkevergen som har ansvaret.

I løpet av budsjettprosessen holder sju av kommunene møter mellom rådmann og kirkeverge, mens like mange oppgir at møter holdes ved behov. Tre kommuner oppgir at det ikke holdes møter.

Når det gjelder spørsmålet om møter mellom politiske organer og kirkevergen, svarer fem kommuner bekreftende på dette, mens sju kommuner sier at dette ikke forekommer. To kommuner oppgir at dette skjer ved behov, mens to andre svarer at de ikke har kunnskap om dette. En kommune har ikke besvart dette spørsmålet.

Nesten alle kommunene oppgir at KF ikke har møte- og talerett under budsjettbehandlingen i formannskapet. En kommune har ikke svart, mens noen sier det ikke finnes en fast rutine. De aller fleste kommunene har en valgt representant i KF. En kommune svarer nei, mens en annen er usikker. To kommuner har ikke besvart spørsmålet. I noen kommuner er det ordføreren som er representant, mens det i andre er medlemmer av formannskapet eller kommunestyret som er kommunens representant. I en kommune er det en kommuneansatt som er medlem av KF.

På spørsmålet om kommunen fatter eksplisitt vedtak om størrelsen på rammetilskuddet til KF i sitt budsjettvedtak, svarer alle, bortsett fra to, bekreftende på dette.

Det er 11 kommuner som svarer at de i vedtak eller tildelingsbrev ikke skiller mellom tilskudd til kirkeformål (Kostra F390) og gravplassforvaltning (Kostra F393). Fire kommuner oppgir at de splitter budsjettet, mens en oppgir at de ikke har noen fast rutine på dette. Én kommune har ansvar for gravplassforvaltningen selv.

Det varierer en del mellom kommunene når det gjelder utbetaling til KF: To kommuner overfører alt i januar. Fem kommuner overfører midler 2 ganger pr år. Fem andre kommuner betaler ut kvartalsvis, mens to kommuner gjør det tertialvis. En kommune overfører det årlige tilskuddet fordelt på de første 11 månedene, mens to andre betaler månedlig.

D2 Tilskudd per medlem

Alle kommunene oppgir at selve beregningen av tilskudd per medlem utføres administrativt, og at dette ikke blir politisk behandlet.

I de fleste kommunene blir dette utført i de samme etatene som har ansvar for budsjettframlegget, det vil si i rådmannens stab, økonomiavdelingen eller kulturetaten for eksempel. I fem kommuner blir denne beregningen gjort av kirkevergen.

D3 Andre tros – og livssynssamfunn

Tre kommuner opplyser at denne beregningen utføres av kirkevergen. Alle de andre oppgir at det skjer administrativt, i de samme instanser som beskrevet over.

Alle kommunene betaler ut tilskuddet til andre tros – og livssynssamfunn på slutten av året – etter at de har fått opplysninger om antall medlemmer fra Brønnøysundregisteret – og eventuelt mottatt anmodning om utbetaling fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus.

Vedlegg 1 Mandat

Ref. Human-Etisk forbund, Buskerud fylkeslag, Drammen 16. september 2014.

Hensikten med kartleggingen

- Skaffe tilstrekkelig informasjon til hvordan tilskuddsordningen skal fungere
- Kunne skille på tre ulike budsjetter i kommunene; driftsbudsjett kirke, investering og gravferdsforvaltning
- Kontakte kommunene og be om møte og sende spørreskjema
- Undersøke om alle kommuner gir tilskudd på samme vilkår og på samme måte
- Undersøke hvorvidt Den norske kirke får kommunale eller andre offentlige kulturtilskudd utenom ordinære bevilgninger som ikke er tatt med i beregningsgrunnlaget

Vedlegg 2 Ekstern prosjektbeskrivelse

Pb. 291 Bragernes
3001 Drammen
Telefon: +47 32 89 36 70
Org.nr: 975 947 955
Bankkonto: 1503 24 67552
buskerud@human.no
human.no

Prosjekt for kartlegging av administrativ og økonomisk behandling av tros- og livssynssamfunn i Buskerud

Stat og kommuner bidrar med betydelige beløp til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn. Human-Etisk Forbund (HEF) er en av de organisasjonene som mottar bidrag. Det er viktig for oss å forstå forutsetningen for disse tildelingene, og hvordan de gjennomføres i Buskerud. HEF Buskerud har derfor nedsatt en arbeidsgruppe for å legge fram en rapport om den administrative og økonomiske behandlingen av Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn i Buskerud.

Vi vil søke dialog med alle kommunene i Buskerud, og alle disse vil også få tilgang til denne rapporten.

Vi håper at dette vil være nyttig også for kommunene, som på denne måten vil få et kontaktnett for denne saken i Buskerud, og at rapportens innhold vil være nyttig både for kommunene og for HEF Buskerud.

Arbeidgruppen består av

Nils Nordenstrøm, gruppeleder

Hanne Morberg

Knut Vogt Engeland

Bjørg Haaland, sekretær

Arbeidsgruppen startet sitt arbeid i oktober 2014.

Drammen den 29.1.2015

Vedlegg 3 Spørreskjema

Kartlegging av administrativ og økonomisk behandling av tros- og livssynssamfunn i Buskerud

Kommune:	
Dato:	
Kontaktperson:	
E-post:	
Telefon:	

Kontaktperson i HEF:	
E-post:	
Telefon:	

Tilskudd til Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal være om lag like store, regnet pr medlem. Utgangspunktet for beregningen er budsjettert tilskudd til Den norske kirke.

Beregningsmåten for tilskudd pr medlem framgår av [forskrift om tilskot til livssynssamfunn § 9](#).

A Kommunens støtte til Den norske kirke

A1 Rammetilskudd kirkelig fellesråd (KOSTRA F390)

	Kr
Budsjett 2013, inkl. budsjettendringer i løpet av året	
Regnskap 2013	
Budsjett 2014, inkl. budsjettendringer i løpet av året	

A2 Gratis / subsidiert tjenesteyting

Yter kommunen gratis eller subsidierte tjenester til kirkelig fellesråd? Ja/nei

Hvis ja, hva slags tjenester?

	Kr
Hvis ja, verdien av gratis / subsidierte tjenester 2013	

A3 Forvaltning og drift av gravplasser, gravkapell og krematorier (KOSTRA F393)

Var tilskudd til forvaltning og drift av gravplasser, gravkapell og krematorier inkludert i rammetilskuddet til kirkelig fellesråd? Ja/nei

	Kr
Hvis ja, andel av tilskudd 2013 (endelig budsjett)	
Hvis ja, andel av verdi gratis / subsidierte tjenester	

A4 Merutgifter vedlikehold fredede / vernede kirkebygg

Var dekning av merutgifter til vedlikehold av fredede/vernede kirkebygg (i forhold til hva vedlikeholdet hadde kostet dersom aktuelle bygg ikke var fredet/vernet) inkludert i rammetilskuddet til kirkelig fellesråd? Ja/nei

	Kr
Hvis ja, andel av tilskudd 2013 (endelig budsjett)	

A5 Allmenne kulturformål

Var tilskudd til allmenne kulturformål inkludert i det ordinære rammetilskuddet til kirkelig fellesråd? Ja/nei

Hvis ja, hvilke allmenne kulturformål?

	Kr
Hvis ja, andel av tilskudd 2013 (endelig budsjett)	

A6 Allmenne sosiale formål

Var tilskudd til allmenne sosiale formål inkludert i det ordinære rammetilskuddet til kirkelig fellesråd? Ja/nei

Hvis ja, hvilke allmenne sosiale formål?

	Kr
Hvis ja, andel av tilskudd 2013 (endelig budsjett)	

A7 Presteboliger

Hadde kommunen nettoutgifter knyttet til anskaffelse, forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av presteboliger? Ja/nei

	Kr
Hvis ja, nettoutgift 2013 (endelig budsjett)	

A8 Kirkelige investeringer

Ga kommunen tilskudd til investeringer i kirkebygg og orgler (over kommunens drifts- eller investeringsbudsjett)? Ja/nei

	Kr
Hvis ja, tilskudd 2013 (endelig budsjett)	

A9 Mva og mva-kompensasjon drift og investering

Ble tilskudd til drift budsjetttert inkl. mva, og statlig mva-refusjon drift refundert fra kirkelig fellesråd til kommunen? Ja/nei

Ble tilskudd til investeringer budsjetttert inkl. mva, og statlig mva-refusjon investering refundert fra kirkelig fellesråd til kommunen? Ja/nei

	Kr
Hvis ja, refusjon mva-kompensasjon drift 2013	
Hvis ja, refusjon mva-kompensasjon investering 2013	
Sum refusjon mva-kompensasjon 2013	

B Beregning av tilskudd 2013

		Faktisk beregning	Beregning etter A1- A8
	År 2013	Kr	Kr
	A1) Budsjettert rammetilskudd til kirkelig fellesråd		
pluss	A2) Verdien av gratis / subsidierte tjenester		
minus	A3) Tilskudd til forvaltning og drift av gravplasser, gravkapell og krematorier		
minus	A4) Merutgifter til vedlikehold av fredede/vernedede kirkebygg		
minus	A5) Tilskudd til allmenne kulturformål		
minus	A6) Tilskudd til allmenne sosiale formål		
pluss	A7) Kommunens utgifter til presteboliger		
pluss	A8) Budsjettert tilskudd til kirkelige investeringer (kirker, orgler)		
minus	A9) Refusjon statlig mva-kompensasjon drift og investering		
=	Sum støtte til Den norske kirke – drift og investering		
delt på	Antall medlemmer i Den norske kirke pr 1.1. samme år (opplyst fra kirkelig fellesråd)		
=	Tilskudd pr medlem		
ganger	Antall medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn pr 1.1. samme år (opplyst fra Brønnøysundregistrene)		
=	Sum tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn		

C Kommunens støtte til andre tros- og livssynssamfunn

C1 Budsjett og regnskap (KOSTRA F392)

	Kr
Budsjett 2013, inkl. budsjettendringer i løpet av året	
Regnskap 2013	
Budsjett 2014, inkl. budsjettendringer i løpet av året	

D Budsjettprosessen

D1 Kirkelig fellesråd

Beskriv prosessen som fører fram til beslutning om størrelsen på tilskudd til kirkelig fellesråd, derunder:	
Når leverer kirkelig fellesråd sitt innspill?	
Hvilket organisasjonsledd har ansvar for saksbehandlingen?	
Holdes det møter mellom rådmannen og kirkevergen i løpet av prosessen?	
Holdes det møter mellom politiske organer i kommunen og kirkelig fellesråd i løpet av prosessen?	
Har kirkelig fellesråd møte- og talerett under budsjettbehandlingen i formannskapet?	
Har kommunen en valgt representant i kirkelig fellesråd?	
Fatter kommunestyret eksplisitt vedtak om størrelsen på rammetilskudd til kirkelig fellesråd (i sitt budsjettvedtak)?	
Hvordan skiller kommunen (i vedtak / tildelingsbrev) mellom tilskudd til kirkeformål (funksjon 390) og gravplassforvaltning (funksjon 393)?	
Når utbetales tilskuddet/ tilskuddene til kirkelig fellesråd?	

D2 Tilskudd pr medlem (økonomisk likebehandling)

Beskriv prosessen som fører fram til beslutning om størrelsen på tilskudd pr medlem. Derunder: Hvilket organisasjonsledd har ansvar for saksbehandlingen? Når fattes beslutningen? Administrativ og politisk behandling?	
--	--

D3 Andre tros- og livssynssamfunn

Beskriv prosessen som fører fram til budsjettering av samlet tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Derunder: Hvilket organisasjonsledd har ansvar for saksbehandlingen? Når fattes beslutningen? Administrativ og politisk behandling?	
Når utbetales tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn?	

Takk for at du tok deg tid til å svare på spørsmålene!

Drammen 2014.10.27. For Buskerud fylkeslag av Human-Etisk Forbund
Nils Nordenstrøm, Hanne Morberg, Knut Engeland

Vedlegg 4 Oversikt over møter og dokumentasjon

Møter med kommuner i Buskerud

Kommune	Møter Ansvarlig	Møter Deltager	Møter Dato	Skjema Datert	Referat Datert	Referat Signert	Vedlegg
Drammen	Nils	Hanne, Knut	27.10.2014	22.10.2014	Udatert		
Flesberg	Nils						
Flå	Nils		02.12.2015		03.12.2015	Nils	Ja
Gol	Nils		22.05.2015	20.05.2015	22.05.2015	Nils	Ja
Hemsedal	Nils		18.12.2015	13.04.2015	12.01.2016	Nils	
Hol	Hanne		10.12.2015	18.12.2015	10.12.2015	Hanne	
Hole	Hanne	Knut	15.04.2015	15.04.2015	26.04.2015	Hanne	
Hurum	Hanne	Nils	19.01.2015	10.01.2015	21.01.2015	Hanne	
Kongsberg	Nils	Hanne	06.05.2015	06.05.2015	08.05.2015	Nils	Ja
Krødsherad	Hanne			04.09.2015			Ja
Lier	Nils	Knut	29.01.2015	18.01.2015	29.01.2015	Nils	Ja
Modum	Nils		29.10.2015	29.10.2015	19.11.2015	Nils	
Nedre Eiker	Knut	Hanne	08.04.2015	08.04.2015	Udatert	Knut	Ja
Nes	Nils						
Nore&Uvdal	Hanne						
Ringrike	Knut		06.10.2015	Udatert	Udatert	Knut	
Rollag	Hanne	Nils	06.05.2015	30.04.2015	10.05.2015	Hanne	
Røyken	Hanne		30.06.2014		01.07.2014	Hanne	
Røyken	Hanne	Knut, Nils	10.11.2014	Udatert			
Sigdal	Knut						
Øvre Eiker	Nils		18.03.2015	18.03.2015	18.03.2015	Nils	Ja
Ål	Nils		22.10.2015	22.10.2015	03.12.2015	Nils	Ja

Vedlegg 5. Kontaktpersoner i kommunene

Kommune	Kontaktperson i kommunen	
Drammen	Marit Pettersen	marit.pettersen@drmk.no
Flesberg	Kristin Hammershaug	kristin.hammershaug@flesberg.kommune.no
Flå	Martha Kristin Gaptjern	flaakirke@flaa.kommune.no
Gol	Anne Gerd Jorde	anne-gerd.jorde@gol.kommune.no
Hemsedal	Marit Huso	marit.huso@hemsedal.kommune.no
Hol	Astrid Tingstad, Kirkeverge	kirkeverge@hol.kirken.no
Hole	Håvar Autgard	havar.autgard@hole.kommune.no
Hurum	Anne-Berit Sørli	anne-berit.sorlie@hurum.kommune.no
Kongsberg	Bjørn Tore Ødegården	bto@kongsberg.kommune.no
Krødsherad	Inger Nævdal	Inger.naevdal@krodsherad.kommune.no
Lier	Kariann Reime	Kariann.reime@lier.kommune.no
Modum	Gro Asbjørnhus	politisk@modum.kommune.no
Nedre Eiker	Liv Østberg	post@nedre-eiker.kommune.no
Nes	Thorbjørn Hansen	servicetorget@nes-bu.kommune.no
Nore&Uvdal	Gro Espeset	gg@noreuvdal.no
Ringrike	Marja Lyngra Høgås	Marja.lyngra.hogas@ringerike.kommune.no
Rollag	Else Berit Grette	elsebg@rollag.kommune.no
Røyken	Kåre Bragstad	kbrag@rkn.no
Sigdal		
Øvre Eiker	Bernt-Thorleif Johansen	Bernt-thorleif.johansen@ovre-eiker.kommune.no
Ål	Morten Mastrup	morten.mastrup@aal.kommune.no

Vedlegg 6 Lover, forskrifter og tildelingsprinsipper

Offentlige midler til tros- og livssynssamfunn består av to deler:

1. statstilskudd
2. kommunale tilskudd

Et eksempel på hvordan statstilskuddet beregnes vises i Fastsettelse av sats for beregning av statstilskudd til tros- og livssynssamfunn 2015 (regjeringen.no). Følgende dokumenter er viktige for tildelingen av tilskudd.

1. Grunnloven

(<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17>)

Spesielt viktig i denne sammenheng er §16.

«§ 16. Alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse. Den norske kirke, en evangelisk-luthersk kirke, forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av staten. Nærmere bestemmelser om Kirkens ordning fastsettes ved Lov. Alle tros- og livssynssamfunn skal understøttes på lik linje.»

2. Lov om trdomssamfunn og ymst anna

(<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1969-06-13-25>)

Spesielt viktig i denne sammenheng er §19:

«§ 19. Registerført trdomssamfunn kan krevja årleg tilskot frå rikskassen. Tilskotet skal vera så stort at det etter måten svarar om lag til det som staten har budsjettert til Den norske kyrkja, og skal utrekast etter kor mange som høyrer til samfunnet. Løyvingar som kjem som ei følgje av at tenestebustad- og bupliktordninga for prestane i Den norske kyrkja har falle bort, skal ikkje reknast med i tilskottsgrunnlaget etter første leddet. Alle trdomssamfunn som får rikstilskot, kan kvart år krevja tilsvarande tilskot frå kommunar der det bur nokon som høyrer til trdomssamfunnet. Dette tilskotet vert utrekna med grunnlag i dei budsjetterte utlegg kommunen har til Den norske kyrkja. Offentlege utlegg som gjeld alle, skal ikkje takast med når tilskotet vert utrekna. Departementet kan gjeva nærare føresegner om utrekning og oppgjerd. Tilskota skal gå til religiøse føremål. For mottekne tilskot skal det sendast inn rekneskap. Kommunale avgjerder om tilskot kan trdomssamfunnet klaga over til departementet.»

3. Lov om tilskott til livssynssamfunn

(<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-06-12-64>)

Spesielt viktig i denne sammenheng er paragrafene 3 og 4:

«§ 3. Alle livssynssamfunn som får rikstilskot, kan kvart år krevje tilsvarande tilskot frå kommunar der det bur nokon som høyrer til livssynssamfunnet. Dette tilskotet vert rekna ut med grunnlag i dei budsjetterte utlegga kommunen har til Den norske kyrkja. Kommunal avgjerd om tilskot kan livssynssamfunnet klaga over til departementet.»

§ 4. Offentlege utlegg som gjeld alle, skal ikkje takast med når tilskotet vert utrekna etter §§ 2 og 3.

Departementet kan gje nærare føresegner om utrekning og oppgjerd. For mottekne tilskot skal det sendast inn rekneskap.»

4. Forskrift om tilskot til livssynssamfunn

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1988-12-01-996>

«§ 1. Livssynssamfunn med meir enn 500 medlemmer med rett til tilskot, jf. § 5 i lova, kan krevje årleg tilskot frå statskassa.

Tilskotet vert rekna ut frå talet på slike medlemmer. Livssynssamfunn som får tilskot etter første leden kan krevje kommunalt tilskot for dei medlemene med rett til tilskot som bur i kommunen. #

Prosjektgruppens kommentar: Det er ikkje noen nedre grense for antall medlemmer i trossamfunn

5. Forskrift om registrerte og uregistrerte trossamfunn

(<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-04-19-345>)

Spesielt viktig i denne sammenheng er paragrafene 8-10:

«§ 8. Trossamfunn som har fått statstilskudd, vil av de kommuner hvor det er bosatt medlemmer, få utbetalt kommunalt tilskudd. Kultur- og kirkedepartementet skal sende hver kommune oversikt over antall tilskuddsberettigete medlemmer i de ulike trossamfunnene i den respektive kommunen.

§ 9. Det kommunale tilskudd beregnes av hver kommune på grunnlag av de årlige budsjetterte kommunale utgifter til Den norske kirke, fordelt på hvert statskirkemedlem bosatt i kommunen. Ved beregningen av de årlige utgifter må inntektsbeløp som refererer seg til de budsjetterte utgiftsbeløp trekkes fra, f.eks. husleie fra prester, refusjon for skyssutgifter og renter av kirkefond. I utgiftsberegningen tas ikke med utgifter som er felles for alle innbyggere i kommunen og som ikke er utgifter til egentlige kirkelige formål (herunder bl.a. merutgifter til vedlikehold av fredede eller vernede kirkebygg, øvrige utgifter til alminnelige kulturformål, til kirkegårder, krematorier og gravkapeller, og til sosialt hjelpearbeid).

Klage over fastsettelsen av kommunalt tilskudd skjer i tilfelle til fylkesmannen.

§ 10. Stats- og kommunalt tilskudd skal brukes til religiøse formål. For det mottatte tilskudd skal trossamfunnet føre eget regnskap som viser hva pengene er anvendt til. Innsendte regnskap over bruk av kommunale og statlige tilskuddsmidler skal attesteres av statsautorisert eller registrert revisor. Det kreves ikke at regnskapet er bekreftet av revisor når det statlige tilskuddet er under kr 100.000. I slike tilfelle skal det sendes inn en regnskapsoversikt som er bekreftet av trossamfunnets styre eller utvalg. Regnskapet skal sendes vedkommende fylkesmann innen frist fastsatt av Kultur- og kirkedepartementet.»

6. Lov om Den norske kirke (kirkekoen)

(<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1996-06-07-31>)

Spesielt viktig i denne sammenheng er §15:

«§ 15. Kommunens økonomiske ansvar.

Kommunen utreder følgende utgifter etter budsjettforslag fra kirkelig fellesråd:

- a) utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker
- b) utgifter til anlegg og drift av gravplasser

- c) utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til daglig leder av kirkelig fellesråd
- d) driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold
- e) utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konformasjonsopplæring
- f) utgifter til kontorhold for prester

Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.

Utgiftsdekningen skal gi grunnlag for at det i soknene kan holdes de gudstjenester biskopen forordner, at nødvendige kirkelige tjenester kan ytes, at arbeidsforholdene for de kirkelig tilsatte er tilfredsstillende og at menighetsråd og fellesråd har tilstrekkelig administrativ hjelp.

Etter avtale med kirkelig fellesråd kan kommunal tjenesteyting tre i stedet for særskilt bevilgning til formål som nevnt i denne paragraf.

Kongen kan gi forskrift om kommunenes forpliktelser etter denne paragraf.

Kommunen kan ta opp lån for finansiering av sine forpliktelser etter første ledd bokstav a) og b). De nærmere vilkår for kommunens låneopptak fremgår av kommunelovens § 50.

Representant for kirkelig fellesråd kan gis møte- og talerett i kommunale organ når disse behandler saker som direkte berører fellesrådets virksomhet.»

7. Beregningsgrunnlaget

- Dette beregnes fra budsjettert rammebevilgning fra kommunen til kirken, korrigert for tillegg og fradrag som spesifisert over.
- Beregningsgrunnlaget deles med antall medlemmer i Kirkelig fellesråd i kommunen.
- Dette gir et tall for tildeling per medlem til andre tros- og livssynssamfunn i kommunen.

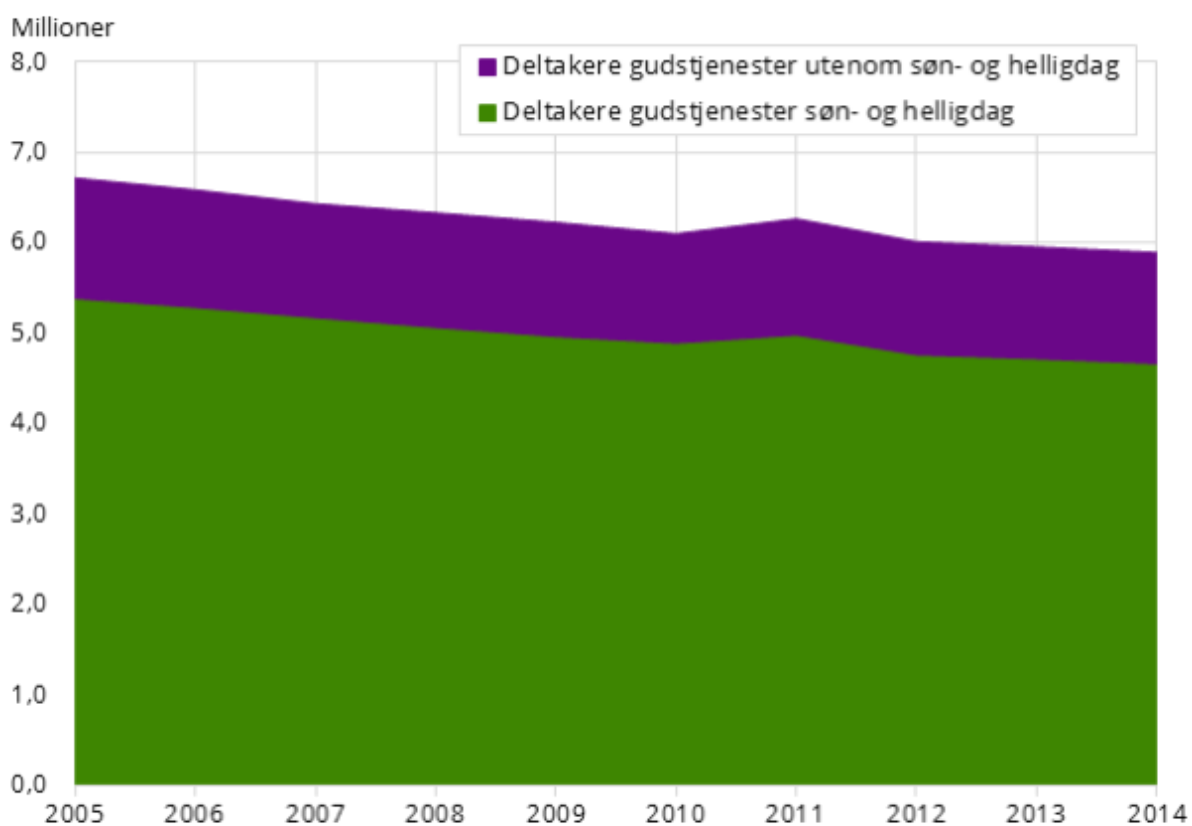
Vedlegg 7. Noen nøkkeltall for tros- og livssynssamfunn i Norge

Den norske kirke - hovedtall

	2014	Endring siste 4 år
Medlemmer og tilhørige i Dnk	3835973	496
Andel av befolkningen	74,3	-3,7
Døpte	35051	-6049
Andel døpte av antall fødte	59,3	-7,6
Konfirmerte	40253	-1728
Andel konfirmerte av 15-åringer	62,9	-2,4
Kirkelige gravferder	36430	-1860
Andel kirkelige gravferder av døde	90,2	-2,1
Kirkelige vigsler	8006	-1543
Gudstjenester totalt	63022	-2630
Deltakere på gudstjenester totalt	5892110	-208875
Deltakere per gudstjeneste	93,5	0,6

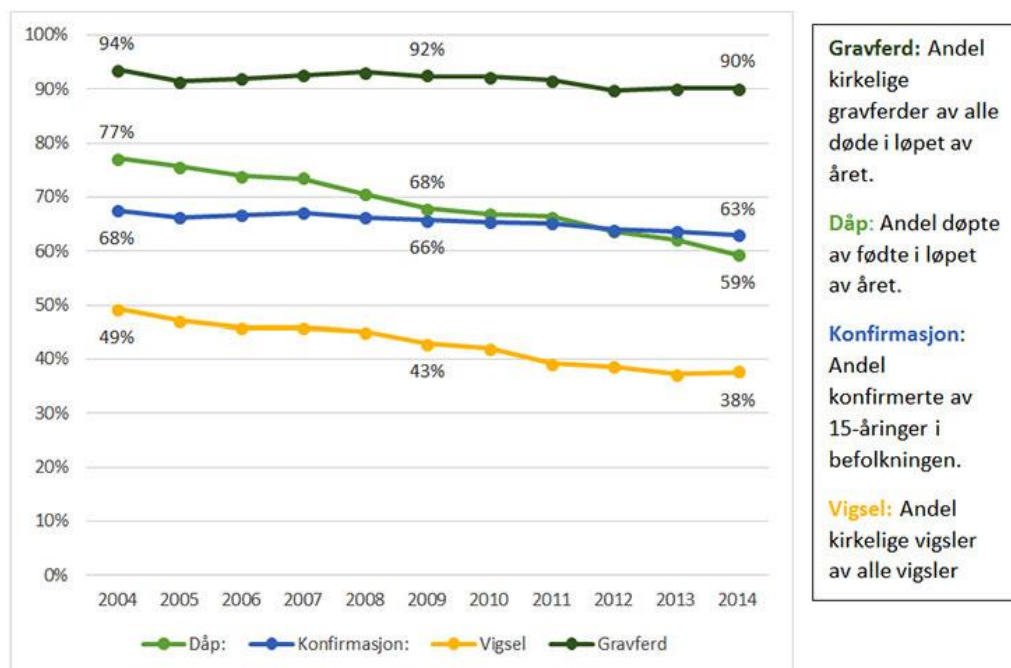
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 1. Den norske kirke (Dnk). Deltakere på gudstjenester

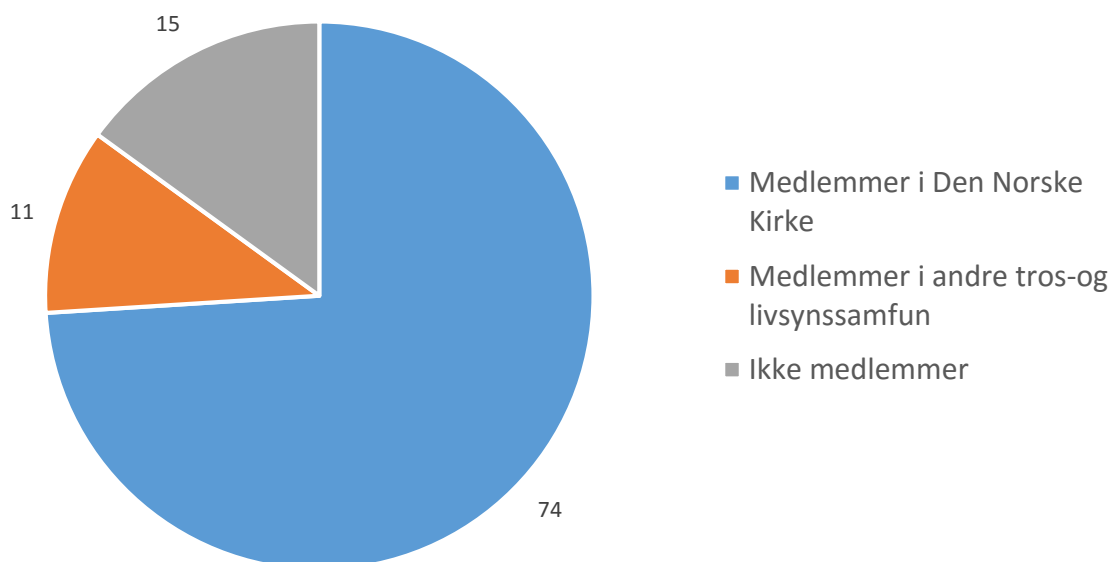
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 1: Oppslutning om kirkelige handlinger. 2004-2014. Prosent av befolkningen.

Kilde: SSB, Statistikkbanken, tabell 06929, 05713, 08425 og 04910

Medlemsfordeling 2014

Hovedtal for kyrkjelege fellesråd

	Millionar kr		Endring i prosent
	2014	2013	2013 - 2014
Tilskot frå eigen kommune	2683	2589	3,6
Statlege tilskot	352	283	24,4
Løn og sosiale utgifter	2575	2522	2,1
Kjøp av varer og tenester	1107	1054	5
Brutto driftsresultat	129	263	-51
Netto driftsresultat	93	233	-60,1
Investeringsutgifter	755	832	-9,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

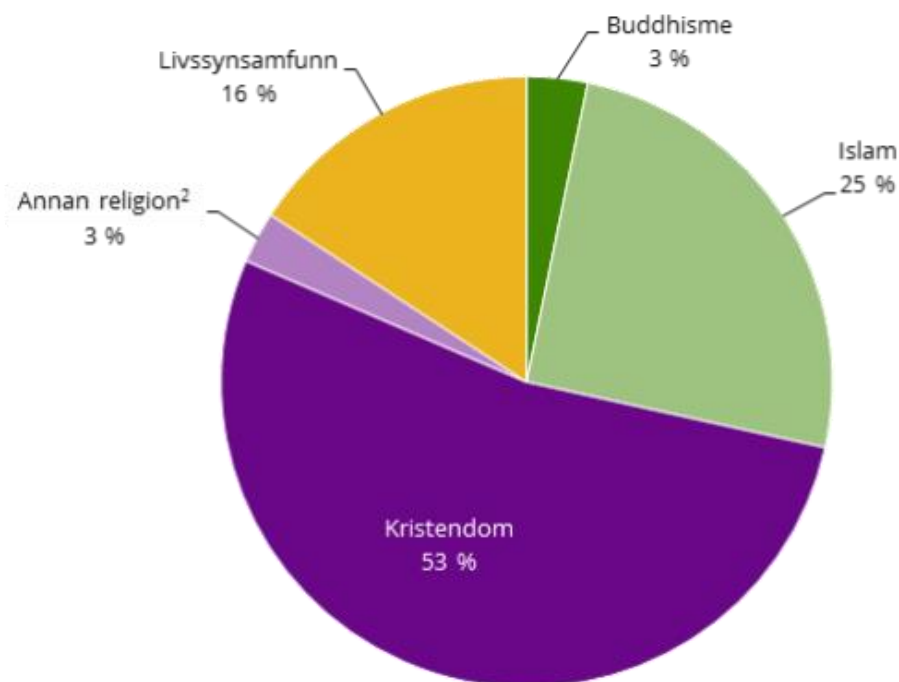
Balanse for kyrkjelege fellesråd

	Millionar kroner				Endring i prosent	Endring i prosent
	2011	2012	2013 ¹	2014	2011 - 2013	2013 - 2014
SUM EIGEDLAR	9507	10216	10981	12209	15,5	11,2
Anleggsmidlar	7957	8597	9213	10310	15,8	11,9
Omløpsmidlar	1550	1618	1768	1899	14,1	7,4
SUM EIGENKAPITAL OG						
GJELD	9498	10216	10939	12209	15,2	11,6
Bokført eigenkapital	8081	8660	9062	10084	12,1	11,3
Langsiktig gjeld	662	792	1034	1252	56,2	21,1
Kortsiktig gjeld	755	763	840	873	11,3	3,9

¹Oppdatert tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

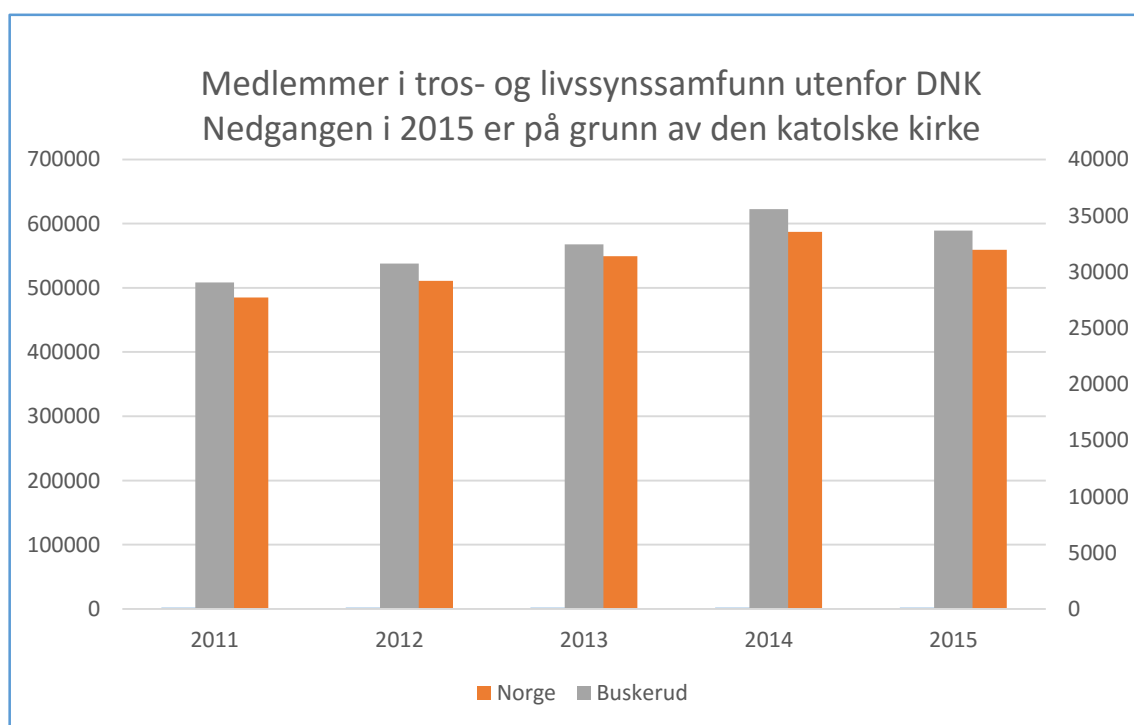
Figur 1. Medlemmer¹ i trus- og livssynssamfunn som mottok offentlig stønad og er utanfor Den norske kyrkja, etter religion/livssyn. 1.1.2015

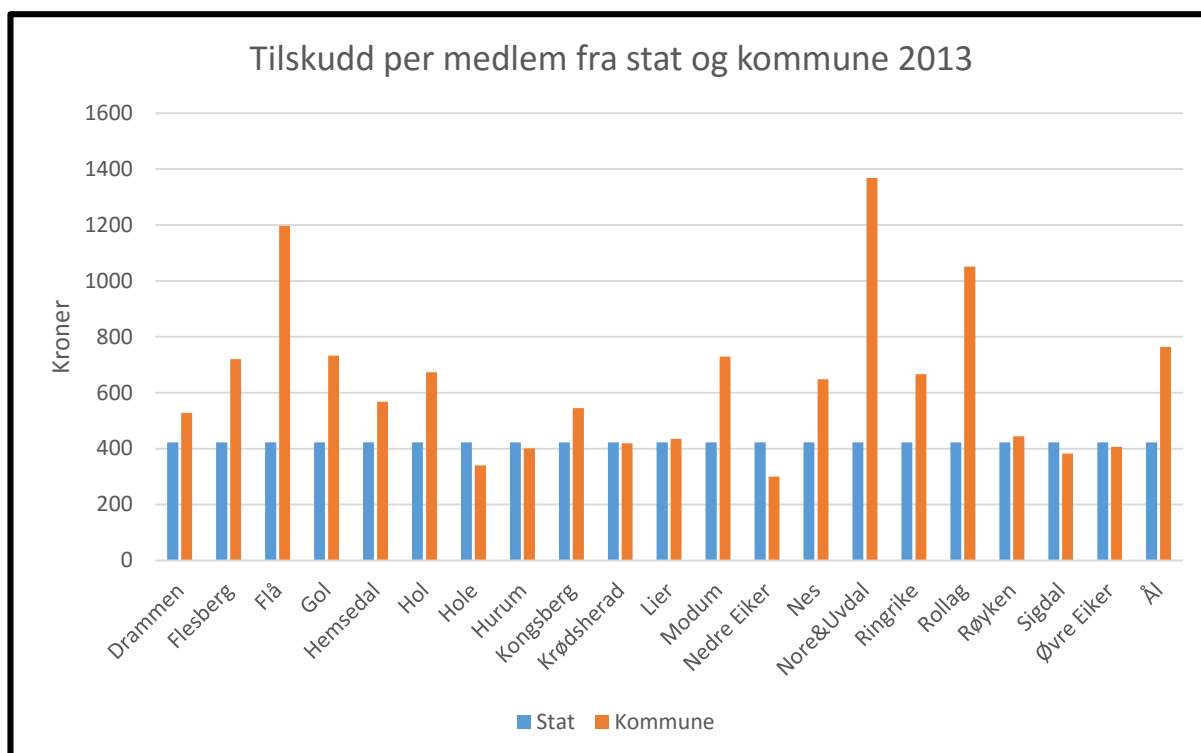

¹ Omfattar berre medlemmer det vert motteke offentlig stønad for.

² Omfattar Bahàì, Hinduisme, Jødedom, Sikhisme og andre trusretningar.

Kjelde: Statistisk sentralbyrå.

Figuren er korrigert for etterbetaling av for lavt tilskudd i en kommune. Vi gjør oppmerksom på at vi ikke har mottatt informasjon fra Flå, Nes, Nore & Uvdal og Sigdal, og at vi ikke kan kommentere tallene i disse kommunene.

Vedlegg 8. «Kokebok» for håndtering av kommunenes tilskudd til tros- og livssynssamfunn

En «kokebok» kan inneholde:

- Innføring om lover og forskrifter
- Beregningstabell som i spørreskjemaet, utvidet til 10 punkter
- Korte omtaler av hvert punkt i tabellen, med henvisninger, anbefalinger og advarsler om problemer
- Avsnitt om budsjettprosessen